

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Pb. 8019 Dep
0030 OSLO

Oslo, 13. desember 2006
Ref.: 1947/3900/06/AMA/ks

Høringsuttalelse vedr. "Forslag om opphevelse av Utlendingslovens § 38c og ny bestemmelse i utlendingsforskriften om sterkere vektlegging av barns tilknytning til riket.

Vi viser til oversendelse av ovennevnte forslag datert 01.11.06, med høringsfrist innen den 13.12.06. Vi takker for denne muligheten for å komme med våre vurderinger og kommentarer.

Norsk Psykologforening har lenge hatt en sterk bekymring for barn i asylmottak. Det er en allmenn oppfatning at mottak er uegnede oppvekstarenaer. Den psykologiske belastningen ved lang ventetid med fare for negative konsekvenser for barnets utvikling, gjør det maktpåliggende å innføre lov- og forskriftsforankrede endringer for å redusere ventetiden og avklare grunnleggende betingelser for barnets framtid.

Innledningsvis ønsker Psykologforeningen derfor å uttrykke tilfredshet med det foreliggende forslaget intensjon om å ivareta asylsøkende barn på en bedre måte, og å senke terskelen for innvilgelse av oppholdstillatelse på humanitært grunnlag. Vi ser dette som skritt mot en utlendingspolitikk mer i tråd med målsettingene i Soria Moria-erklæringen.

Psykologforeningen støtter strategien med å etablere gode, varige løsninger som gjør at man ikke trenger midlertidige akuttordninger. Vi forutsetter at ny § 25 a i utlendingsforskriften følges opp med ytterligere konkretiseringer av hvordan paragrafen skal praktiseres. Det vil også forutsette kompetanse- og metodeutvikling for å ivareta det barnefaglige perspektivet i vurderingene. Prinsippet om barn som selvstendig rettsobjekt med selvstendige rettigheter nødvendiggjør en avklaring av om vurderingen av barnet kan settes til side, dersom barnets foresatte har handlet i strid med gyldige vedtak og forventninger om god samarbeidsvilje. Psykologforeningen mener at alle asylbarn som har oppholdt seg i Norge i lang tid, bør tilbys en helhetlig og kvalifisert barnefaglig utredning/vurdering, som så må ses i forhold til andre hensyn, for eksempel de innvandringspolitiske.

Ny forskrift om oppholdstillatelse når det foreligger praktiske hindringer for retur, imøteser vi med positiv forventning.

Høringsuttalelsen omfatter to punkter:

1. Vedr. opphevelse av § 38 c i Utlendingsloven

Psykologforeningen støtter forslaget, og ser at opphevelse av § 38 c, sammen med den nye forskriften om tilknytning til riket, kan bidra til en bedre ivaretagelse av asylsøkerbarn. Endringen med å fjerne "særlig" foran "sterke menneskelige hensyn" innebærer å senke terskelen for omgjøring av vedtak der det foreligger menneskelige hensyn. Dette ser vi som en dreining mot en mer human innvandringspolitikk.

2. Vedr. Ny § 25 a i utlendingsforskriften

Psykologforeningen stiller seg bak vurderingen om at barns tilknytning til riket må tillegges større vekt enn tidligere. Vi mener at lang ventetid på endelig avklaring, eller eventuelt effektivering av gyldige vedtak, er en betydelig belastning på barns utvikling og psykiske helse. Det er samtidig en viktig presisering at krav til oppholdstid ikke kan fastsettes absolutt, og at det skal foretas en helhetsvurdering av om det foreligger sterke menneskelige hensyn. Vi tolker dette som at også kortere opphold enn tre år kan gi grunnlag for omgjøring av vedtak, dersom en helhetlig vurdering av barnets situasjon tilsier det, og at lengre opphold likevel kan føre til avslag, på grunnlag av en helhetlig vurdering. Det at bestemmelsen er aktuell når det foreligger humanitære grunner uten at asylvilkårene er oppfylt, og i saker som er så spesielle at de ikke egner seg for nærmere detaljregulering, er også viktige presiseringer. Dette mener vi gir rom for viktige skjønnsvurderinger til barnets beste.

I begrunnelsen for de foreslåtte endringene, henvises det til inkorporasjonen av FNs Barnekonvensjon i norsk lovgiving fra 2003. Det er nødvendig at FNs barnekonvensjon innarbeides i lovgiving og forvaltning på en konkret og spesifisert måte, slik at den blir et reelt verktøy for å **gjøre barnets beste til et grunnleggende hensyn** i de avgjørelser som tas.

Videre følger noen kritiske bemerkninger og Psykologforeningens kommentarer og anbefalinger:

Hva skal vurderes under overskriften "tilknytning til riket"?

- Forslaget tar heldigvis avstand fra kun å telle dager og år. Det sentrale i forskriftens § 25a må være at "at hensynet til barns mer sårbare posisjon enn voksnes vil være ett av de praktisk sett viktigste vurderingstemaene i saker som skal vurderes etter utlendingsloven § 8 annet ledd" (s.7 i forslaget).
- Barnets utviklingsperspektiv må bli ivaretatt i vurderingene. De aller yngste har først og fremst tilknytning til sine foreldre, mens førskolebarn i tillegg har tilknytning til barnehage og nærmiljø. Større barn vil gradvis mer reflektert og bevisst se seg selv som en del av et norsk språklig og kulturelt fellesskap.
- Barnets psykososiale belastninger og generelle omsorgssituasjon må tas med i vurderingene. Det samme gjelder barnets individuelle sårbarhet og særlige behov.
- Barnets tilknytning til riket må vurderes opp mot konsekvenser av retur.
- Barnets rett til å bli hørt må bli ivaretatt. Barnet må gis anledning til å uttrykke seg om sin situasjon på en aldersadekvat måte.

Psykologforeningen forutsetter at grundige barnefaglige vurderinger inngår som en selvfølgelig del av vurderingen av tilknytning til riket. Dette bør følges opp med kompetanse-

og metodeutvikling, og ved at nye retningslinjer nedfelles i praksisnotat. Vi anbefaler at en nyttiggjør seg erfaringer fra sakkyndighetsarbeid innen barnevern og familievern, samt samarbeid mellom barnefaglig kompetanse og politi i etterforskningsaker om seksuelle overgrep mot barn. Innen disse områdene er det opparbeidet viktig kunnskap og gode metoder for samtaler med barn.

Er det rimelig å stille betingelse om uavbrutt oppholdstid i Norge?

- Noen flyktningbarn har levd en omflakkende tilværelse over mange år, dels som følge av foresattes egne valg og handlinger, dels som konsekvens av innvandringsregulerende tiltak og konvensjoner. Utsiktede konsekvenser av Dublin-konvensjonen er ett eksempel. Disse barna har, kanskje mer enn noen, et behov for forankring, stabilitet og kontinuitet, og det må sikres at også denne gruppen blir vurdert ut fra "barnets beste"-prinsippet.
- Forslaget åpner for at kortvarige opphold utenfor Norge ikke bør være til hinder for at tillatelse gis.

Psykologforeningen anbefaler at det åpnes for vurderinger av samlet tid på flukt/ i eksil som grunnlag for å vurdere omgjøring etter § 25a, med henvisning til hensynet til barnets beste, sterke menneskelige hensyn, og til barnets ubestridte behov for å forankre en tilknytning til riket, selv der den har vart mindre enn tre år.

Kan vurderingen av barnets beste settes til side som følge av voksne foresattes handlinger?

- I forslaget heter det at: "*Det skal stilles vilkår om at personene har medvirket til å avklare sin identitet og at de har bidratt til å muliggjøre retur, herunder bidratt til å skaffe seg hjemlandets reisedokumenter.*"

Psykologforeningen mener at prinsippet om barn som selvstendig rettsobjekt med selvstendige rettigheter, nødvendiggjør en avklaring av om barnevurderingen kan settes til side, dersom barnets foresatte har handlet i strid med gyldige vedtak og forventninger om god samarbeidsvilje. Vi mener at en ny § 25a bør innebære en selvstendig vurdering basert på barnas situasjon.

Vi støtter Departementets vurdering om at i saker som gjelder barn, og som vurderes etter den nye bestemmelsen her, må også eventuell oppholdstid etter at barnet har fått endelig avslag telle med i vurderingen.

Med vennlig hilsen

An-Magritt Aanonsen
President

Kerstin Söderström (s.)
Menneskerettighetsutvalget